

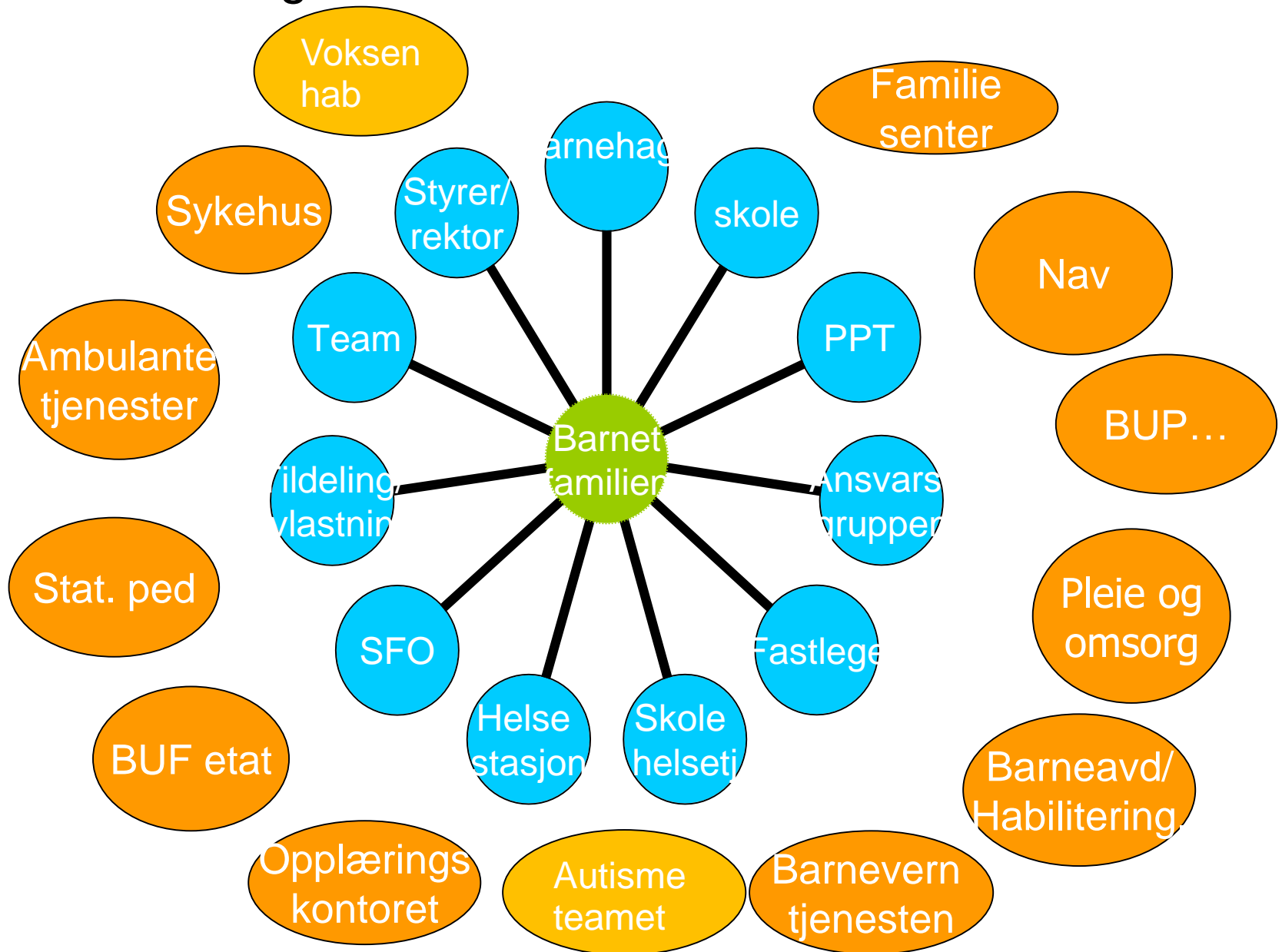
”Se meg helt – ikke
stykkevis og delt”

Mo i Rana 11.10.16

Nordlandssykehuset HF
Fagenhet for autisme

Sven Olav Vea

Noen hjelpetjenester og instanser rundt barnet og familien

Autismespekterforstyrrelse

- Gjennomgripende utviklingsforstyrrelse
- Hvorfor autismediagnose
- Autisme er en medfødt og livslang tilstand
- Flere gutter enn jenter
- Forekomst 0,6 - 1 % av befolkningen
- Prognose og utvikling

Viktig forståelse av autisme

- Autismen er en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse
- Det som manifesteres tidlig hos barn med autisme endres også gjennom utviklingsforløpet
- Utviklingsforløpet forandres av det å ha autisme
- Autismen er en læringsvanske
- Normal atferd i kombinasjon av overskudd og underskuddatferd på flere utviklingsområder
- Autismediagnostikk handler også om å utelukke andre tilstander

Gjennomgripende utviklingsforstyrrelser(ASD)

2 vanlige modeller til å forklare nevropsykologisk mekanisme for autisme (

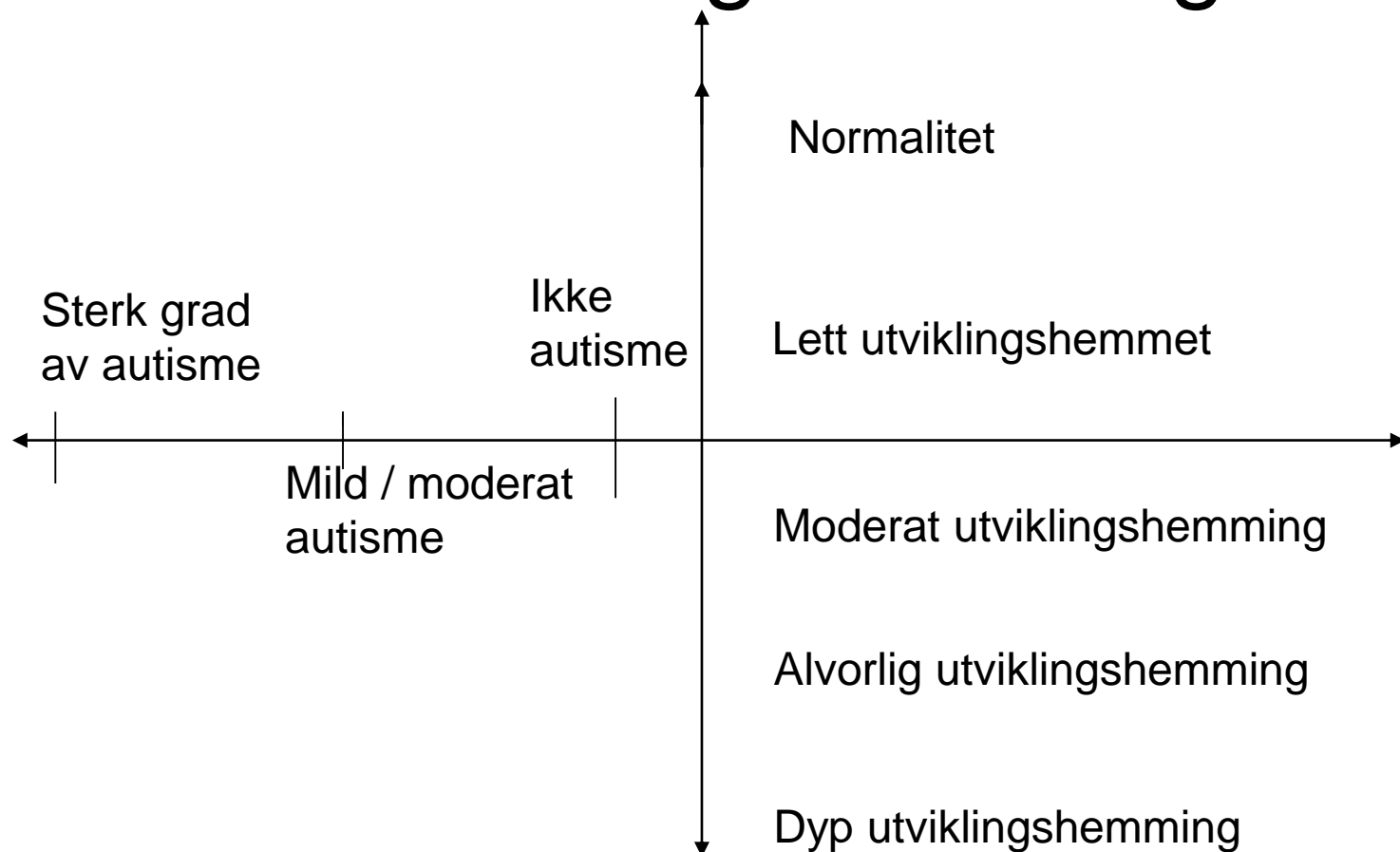
Happe et. al)

1. Mentaliseringsdysfunksjon:

2. Eksekutiv dysfunksjon:

Relasjon barneautisme / asperger syndrom - utviklingshemming

Autisme Vs Asperger syndrom

- Autisme
  - Avvikende sosial interaksjon
  - Forsinket språkutvikling
  - Stereotyp og repetitiv atferd
  - Alle nivåer av IQ
- Asperger syndrom
  - Avvikende sosial interaksjon
  - Språkutvikling normal 3 første leveår
  - Stereotyp og repetitiv atferd
  - IQ i normalområdet

Tilleggsvansker

- Uvanlige reaksjoner ovenfor sansestimuli:
  - Lyd, berøring, smerte, lys, lukt, smak
- Søvn
- Spise
- Psykiatriske tilleggsvansker (stress, angst, depresjon, selvskading, OCD, etc.)

Helhetlig opplæring

- Opplæringsmålene bør bestå av observerbare og målbare ferdigheter, og bør inkludere utvikling av:
  - Sosiale ferdigheter
  - Funksjonell kommunikasjon
  - Adekvat lekeatferd
  - Fin- og grovmotoriske ferdigheter
  - Kognitive ferdigheter
  - Erstatte uønsket atferd med ønsket atferd
  - Ferdigheter som er nødvendig for å fungere sammen med andre mennesker
  - Selvhjelpsferdigheter

Bedret prognose

- Tidlig diagnose
- Kunnskap i nærmiljø
- Tilrettelegging hjemme, barnehage, skole og arbeid
- Arbeidsgruppe og ansvarsgruppe
- Langsiktige og helhetlig plan(individuell plan)
- Kartlegge styrkene
- Hjelpemidler

Mennesker med autisme og arbeidsliv

- Punktlighet og nøye med å bruke arbeidstiden til arbeid.
- Stor kompetanse og vilje til å tilegne seg mer kunnskap innenfor spesialintreser. Stor motivasjon når de jobber med ting relatert til disse.
- Ærlige
- Godt øye for detaljer
- Utholdende når det gjelder rutineoppgaver.

Problem

- Alle med AS har trøbbel med det sosiale i større eller mindre grad. Det kan føre til misforståelser, og de har en tendens til å bli oppfattet som for eksempel vanskelige eller uhøflige uten at de er det. De kan bli utstøtt fordi de ikke følger sosiale normer.
- Som følge av ulike måter å kommunisere på kan misforståelser lett oppstå.

Forslag til løsning

- Miljøet på arbeidsplassen må være tolerant for at personen ikke skal bli mobbet eller unngått, kolleger bør få relevant info om AS, og en åpen og ærlig kommunikasjon er viktig. En slags "fadder" kan avhjelpe mange problemer, og hjelpe i den sosiale kontakten i pauser o.l. Godta enkelte særheter, som at vedkommende foretrekker å lunsje aleine. Tydelige tilbakemeldinger.
- Være obs på dette og kommunisere tydelig og konkret. Ingen uuttalte forventninger.

Problem

- Sensoriske problemer, fx manglende toleranse for generell støy eller åpne kontorlandskap med mange inntrykk. Dette øker stress og også faren for meltdown.
- Perfeksjonisme (bruker for lang tid/blir aldri helt ferdig)
- Manglende evne til å takle stress

Forslag til løsning

- Tilpassing direkte rettet mot vedkommende individuelle problemer. Dette kan være eget kontor, ha med iPoden sin å stenge ute lyder med, bytte ut lysrør med annen belysning, endre oppdateringsfrekvensen på pc-skjerm osv.
- Tydelige grenser for hvilken kvalitet som er god nok
- Redusere faktorer som bidrar til stress, for eksempel unngå jobber med strenge tidsfrister og mye overtid, klare retningslinjer istedenfor usikkerhet, mulighet til å "flykte" unna til et rolig sted en stund